

บทความวิจัย

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการทำวิจัยของบุคลากรสาธารณสุข ในเครือข่ายหน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิองครา จังหวัดพัทลุง

Factors Associated with Research Conducting Among Health Personnel in Kongra Contracted Unit of Primary Care, Phatthalung Province

ภานุวัฒน์ พรหมสังคหะ¹ เรณู สะแหละ² เรืองฤทธิ์ สุวรรณรัตน์³ ดวงพร ถวัลย์ชัยวัฒน์⁴
บุญญพัฒน์ ไชยเมล์⁵ และสมเกียรติยศ วรเดช^{6*}

Bhanuwat Phromsunkkhaha¹, Raynue Salaea², Ruengrit Suwannarat³, Duangporn Thawanchaiwat⁴
Bhunyahadh Chaimay⁵ and Somkiattiyos Woradet^{6*}

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงวิเคราะห์ภาคตัดขวางครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการทำวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขในเครือข่ายหน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิ อำเภองครา จังหวัดพัทลุง ประชากรในการศึกษาครั้งนี้คือ บุคลากรสาธารณสุขเครือข่ายหน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิองครา จังหวัดพัทลุง จำนวน 124 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป ความรู้ ทักษะ ทศนคติ แรงจูงใจ และสิ่งแวดล้อมในการทำวิจัย วิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการทำวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขด้วยสถิติถดถอยลอจิสติกพหุตัวแปร ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการทำงาน (OR: 1.36, 95%CI: 1.10 ถึง 1.67) การได้ศึกษาวิจัยในหลักสูตรที่จบการศึกษา (OR: 4.04, 95%CI: 1.29 ถึง 12.59) และการเข้ารับการอบรมด้านการวิจัย (OR: 11.70, 95%CI: 4.10 ถึง 33.38) มีความสัมพันธ์ต่อการทำวิจัยของบุคลากรสาธารณสุข จากผลการศึกษาดังกล่าว ผู้บริหารเครือข่ายหน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิควรส่งเสริมกระบวนการในการทำวิจัยของบุคลากรโดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยมาพัฒนาความรู้แก่บุคลากร และควรแต่งตั้งทีมที่เลื่องงานวิจัยโดยให้บุคลากรที่มีประสบการณ์ทำวิจัยเป็นผู้สนับสนุนการวิจัยให้บุคลากรอื่นๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนา งานวิจัยในหน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิต่อไป

คำสำคัญ : การวิจัย บุคลากรสาธารณสุข เครือข่ายหน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิ

¹ นักวิชาการสาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคู อำเภองครา พัทลุง 93000

² นักวิชาการสาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านพุด อำเภองครา พัทลุง 93000

³ นักวิชาการสาธารณสุข โรงพยาบาลพัทลุง อำเภอเมือง พัทลุง 93000

⁴ เจ้าพนักงานสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขอำเภองครา พัทลุง 93000

⁵ ผศ.ดร., สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ พัทลุง 93210

⁶ อ.ดร., สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ พัทลุง 93210

* Corresponding author: e-mail: sworadet@gmail.com Tel. 074-693997, 081-9592939

Abstract

The purpose of this analytic cross-sectional study was to investigate factors associated with research conducting among health personnel in Kongra contracted unit of primary care, Phatthalung province. Of these, the population of the study was 124 persons working in Kongra contracted unit of primary care, Phatthalung province. The data was gathered and interviewed by using questionnaire consisted of demographic factors, knowledge, attitude, motivation and environment towards research conducting were 0.701, 0.624, 0.701, and 0.783 respectively. Multiple logistic regression analysis was used to analyze factors associated with research conducting among health personnel. The main results found that working experience (OR: 1.36, 95%CI: 1.10 to 1.67), previous research studying (OR: 4.04, 95%CI: 1.29 to 12.59) and research training (OR: 11.70, 95%CI: 4.10 to 33.38) were significantly associated with research conducting among health personnel. The results suggested that committees of contracted unit of primary care should promote research knowledge and process among health personnel by establishing external well-experienced experts. As well as, the research mentors should be launched by participating of well-experienced health personnel to support into doing research and develop body of knowledge in further works.

Keywords : Research Conducting, Health Personnel, Contracted Unit of Primary Care

บทนำ

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหา ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมหลายประการ ซึ่งเป็นปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนและส่งผลกระทบต่อในวงกว้างหลายระดับ ที่ผ่านมารัฐบาลหรือองค์กรภาครัฐต่างๆ ได้มีความพยายามที่จะตอบสนองต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในหลายลักษณะ เช่น การกำหนดนโยบายและมาตรการในการแก้ไขและบรรเทาผลกระทบปลายเหตุ แต่การตอบสนองต่อปัญหาสังคมดังกล่าวยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด หรือขาดกระบวนการวิธีการที่ถูกต้อง และไม่สามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน ซึ่งปัจจัยที่ยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาหลายประการ ได้แก่ ความสมานฉันท์ในสังคม สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศความสมดุล ความเสี่ยงจากปัญหาสุขภาพเรื้อรังที่เพิ่มขึ้น รวมถึงสุขภาพของคนไทยลดลงจากคุณภาพการศึกษาที่เป็นปัญหา [1]

การวิจัยนับเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนา ซึ่งทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ หรือข้อเท็จจริง ด้วยการศึกษา ค้นคว้าอย่างเป็นระบบโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ [2] นอกจากนี้การวิจัยยังเป็นการพัฒนาบุคคล องค์กร และประเทศชาติ ให้มีการพัฒนาที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพคนให้มีการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งการต่อยอดสู่การสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากการฝึกฝนเป็นความคิดสร้างสรรค์ ให้เป็นพลังขับเคลื่อนการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ และยั่งยืน โดยการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยในการขับเคลื่อนประเทศ [1]

นอกจากนี้การวิจัยยังได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้นในทุกองค์กร ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งที่สามารถแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ โดยเฉพาะในทางวิทยาศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข [3] จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการทำวิจัยของบุคลากรสาธารณสุข พบว่า มีการศึกษาเกี่ยวกับการทำวิจัยของบุคลากรสาธารณสุข [4] และการศึกษาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการทำวิจัยทางสาธารณสุข [5] อย่างไรก็ตามการศึกษาดังกล่าวเป็นการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุขเพียงอย่างเดียว ซึ่งไม่ครอบคลุมถึงบุคลากรสาธารณสุขสาขาอื่นๆ

เครือข่ายหน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิเป็นหน่วยงานราชการของภาครัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีบุคลากรสาธารณสุขเป็นกลไกหลักสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยบุคลากรสาธารณสุขจะต้องเป็นผู้มีความรู้หลากหลาย ทั้งด้านการบริหาร วิชาการ และการบริการที่ต้องใช้เทคนิควิชาชีพเฉพาะ และทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน ดังนั้น การพัฒนาสมรรถนะขีดความสามารถของบุคลากร การพัฒนาสมรรถนะขีดความสามารถของบุคลากร จึงเป็นเรื่องสำคัญเพื่อคงไว้ซึ่งบุคลากรสาธารณสุขในระบบที่มีความรู้ความสามารถและทักษะ ในการเพิ่มคุณค่าทำงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบได้เต็มศักยภาพ

เครือข่ายหน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิองครักษ์ จังหวัดพัทลุง เป็นหน่วยงานที่เน้นกระบวนการทำงานด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารจัดการและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ จากผลการวิเคราะห์สถานการณ์องค์กร (SWOT Analysis) ของเครือข่ายหน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิพบว่า เครือข่ายหน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิยังมีข้อจำกัดในการพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรม เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาสาธารณสุข และจากการสำรวจยังพบว่าบุคลากรสาธารณสุขขาดความรู้ ทักษะและการสนับสนุนในการทำวิจัย [6] จากปัญหาดังกล่าว การศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการทำวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขในเครือข่ายหน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิองครักษ์ จังหวัดพัทลุง เพื่อนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการทำวิจัย และพัฒนาประสิทธิภาพงานวิชาการด้านวิจัยและนวัตกรรมในหน่วยงานต่อไป

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง (Analytic cross-sectional study) ครั้งนี้ ประชากรในการศึกษา คือ บุคลากรสาธารณสุขเครือข่ายหน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิ อำเภองครักษ์ จังหวัดพัทลุง จำนวน 124 คน ประกอบด้วย แพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร พยาบาล นักวิชาการสาธารณสุข และเจ้าพนักงานสาธารณสุข

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป จำนวน 12 ข้อ ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัย มีลักษณะแบบสอบถามประเภทถูกผิดจำนวน 12 ข้อ ส่วนที่ 3 ทัศนคติในการทำวิจัยจำนวน 11 ข้อ ส่วนที่ 4 แรงจูงใจในการทำวิจัย จำนวน 14 ข้อ และส่วนที่ 5 สิ่งแวดล้อมในการทำวิจัย จำนวน 17 ข้อ สำหรับแบบสอบถามทัศนคติ แรงจูงใจและสิ่งแวดล้อมในการทำวิจัยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายระดับความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัย [7] ออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ สูง ปานกลาง และต่ำ โดยกำหนดให้ระดับต่ำมีค่าคะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60 ระดับปานกลางมีค่าคะแนนเท่ากับร้อยละ 60 - 79 และระดับสูงมีค่าคะแนนมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 80 สำหรับการพิจารณาจัดกลุ่มทัศนคติ แรงจูงใจ และสิ่งแวดล้อมในการทำวิจัยด้วยวิธีการกำหนดค่าพิสัย (ค่าคะแนนสูงสุด-ค่าคะแนนต่ำสุด)/จำนวนระดับ) ออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ สูง ปานกลาง และต่ำ สำหรับการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านเพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบราซ (Cronbach's alpha coefficient) ของความรู้ ทัศนคติ แรงจูงใจ และสิ่งแวดล้อมในการทำวิจัย เท่ากับ 0.701, 0.624, 0.701 และ 0.783 ตามลำดับ

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) จากวัตถุประสงค์การวิจัยดังกล่าวตัวแปรตาม คือการทำวิจัย (ทำ/ไม่ทำ) โดยกำหนดให้มีผลการวัดเป็นแบบแจกแจง (Categorical outcome) ทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติถดถอยลอจิสติกอย่างง่าย (Simple logistic regression analysis) เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการทำวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขในเครือข่ายหน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิและทำการวิเคราะห์เบื้องต้นที่ละปัจจัย (Univariate analysis) เพื่อพิจารณาปัจจัยเข้าสมการ โดยพิจารณาจากตัวแปรที่มีค่า p-value ของ Wald test น้อยกว่า

หรือเท่ากับ 0.25 และนำตัวแปรวิเคราะห์ด้วยสถิติถดถอยลอจิสติกพหุตัวแปร (Multiple logistic regression analysis) นำตัวแปรเข้าสมการด้วยวิธี Backward elimination และตัวแปรใดที่ให้ค่า p-value มากกว่า 0.05 ให้นำออกจากสมการ นำเสนอด้วยค่า Odds ratio และ 95% confident interval (95%CI)

ผลการศึกษา

จากผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของบุคลากรสาธารณสุขพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (79.00%) มีสถานภาพสมรส (55.60%) มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี (79.10%) มีตำแหน่งประเภทวิชาการ (70.20%) ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน (59.90%) ได้ศึกษาวิจัยในหลักสูตรที่จบการศึกษา (74.20%) ได้เข้ารับการอบรมด้านการวิจัย (41.90%) มีอายุเฉลี่ย 35 (SD = 9.56) ปี มีค่ามัธยฐานของรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 25,000 (Min = 9,000, Max = 100,000) บาท มีประสบการณ์การทำงาน 12 (SD = 9.98) ปี ปฏิบัติงานในหน่วยงานปัจจุบันมาแล้ว 8 (SD = 7.74) ปี สำหรับข้อมูลการทำวิจัย พบว่า บุคลากรสาธารณสุขประมาณครึ่งหนึ่งมีการทำวิจัย (51.60%) ดังแสดงในตารางที่ 1

สำหรับระดับความรู้ ทักษะคิด แรงจูงใจ และสิ่งแวดล้อมในการทำวิจัยพบว่า บุคลากรสาธารณสุขมีความรู้ (61.30%, Mean $\pm$ SD; 8.48 $\pm$ 1.57) ทักษะคิด (61.30%, 39.03 $\pm$ 4.93) แรงจูงใจ (90.32%, 47.04 $\pm$ 3.67) และสิ่งแวดล้อมในการทำวิจัย (60.48%, 54.57 $\pm$ 11.67) อยู่ในระดับปานกลาง ดังแสดงในตารางที่ 2

จากการวิเคราะห์อย่างหยาบสำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการทำวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขในเครือข่ายหน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิภุมิหงรา จังหวัดพัทลุง พบว่า ระดับการศึกษา (OR: 5.03, 95%CI: 1.86 ถึง 18.86) ประสบการณ์การทำงาน (OR: 1.04, 95%CI: 1.00 ถึง 1.08) ตำแหน่ง (OR: 0.18, 95%CI: 0.07 ถึง 0.44) การได้เรียนวิชาวิจัยในหลักสูตรที่จบการศึกษา (OR: 0.17, 95%CI: 0.06 ถึง 0.43) และการเข้ารับการอบรมด้านการวิจัย (OR: 0.10, 95%CI: 0.04 ถึง 0.24) มีความสัมพันธ์ต่อการทำวิจัยของบุคลากร ในขณะที่ปัจจัยด้านเพศ สถานภาพสมรส สถานที่ปฏิบัติงานในปัจจุบัน รายได้เฉลี่ย อายุ ระยะเวลาปฏิบัติงานในหน่วยงานปัจจุบัน ความรู้ ทักษะคิด แรงจูงใจ และสิ่งแวดล้อมในการทำวิจัยไม่มีความสัมพันธ์ต่อการทำวิจัยของบุคลากรสาธารณสุข ดังแสดงในตารางที่ 3

การวิเคราะห์สถิติถดถอยลอจิสติกพหุตัวแปร สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการทำวิจัยของบุคลากรสาธารณสุข พบว่า ประสบการณ์การทำงาน (OR: 1.36, 95%CI: 1.10 ถึง 1.67) การได้เรียนวิชาวิจัยในหลักสูตรที่จบการศึกษา (OR: 4.04, 95%CI: 1.29 ถึง 12.59) และการเข้ารับการอบรมด้านการวิจัย (OR: 11.70, 95%CI: 4.10 ถึง 33.38) มีความสัมพันธ์ต่อการทำวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขดังแสดงในตารางที่ 4

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการทำวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขในเครือข่ายหน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิภุมิหงรา จังหวัดพัทลุง พบว่า ประสบการณ์การทำงาน การได้เรียนวิชาวิจัยในหลักสูตรที่จบการศึกษา และการเข้ารับการอบรมด้านการวิจัยมีความสัมพันธ์ต่อการทำวิจัยของบุคลากรสาธารณสุข

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขอยู่ในระดับปานกลาง (61.30%) เมื่อพิจารณาจากข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยรายข้อพบว่า บุคลากรสาธารณสุขส่วนใหญ่มีข้อจำกัดด้านความรู้เกี่ยวกับส่วนประกอบของโครงการวิจัย (74.20%) และขั้นตอนในการทำวิจัย (71.80%) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาลิขิตพร ตันติศรียานุรักษ์ และคณะ [8] ที่ทำการศึกษปัจจัยที่มีผลต่อการทำวิจัยของบุคลากรสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตามผลการศึกษาครั้งนี้แตกต่างจากผลการศึกษาของ ศิริพร เจริญสุข [9] ที่ทำการศึกษปัจจัยที่มีผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจ

เป็นไปได้ว่าบุคลากรครูมีความรู้และวิชาการในการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นอย่างดี และสามารถวางแผนและวิเคราะห์สภาพปัญหาเพื่อนำไปสู่การเป็นหัวข้อการวิจัยได้

สำหรับทัศนคติต่อการทำวิจัยของบุคลากรสาธารณสุข พบว่า ทัศนคติต่อการทำวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง (61.30%) เมื่อพิจารณาจากข้อมูลทัศนคติต่อการทำวิจัยรายข้อ พบว่า บุคลากรสาธารณสุขประมาณครึ่งหนึ่งมีความคิดเห็นว่าบุคลากรสาธารณสุขควรมีการทำวิจัย (55.60%) และการวิจัยมีส่วนช่วยในการพัฒนาหน่วยงาน (54.80%) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นัยนา กนกสุนทรรัตน์ [2] ที่ทำการศึกษาคำถามพร้อมในการทำวิจัยของข้าราชการกลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภค กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์พบว่า เจตคติในการทำวิจัยของข้าราชการอยู่ในระดับปานกลางและสอดคล้องกับการศึกษาของ ศรีเพ็ญ ตันติเวส [10] ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจที่จะทำวิจัยของข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา พบว่า ทัศนคติต่อความตั้งใจที่จะทำวิจัยของข้าราชการอยู่ในระดับปานกลาง

ในส่วนของแรงจูงใจในการทำวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการทำวิจัยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง (90.32%) จากข้อมูลแรงจูงใจในการทำวิจัยรายข้อ พบว่า บุคลากรสาธารณสุขประมาณครึ่งหนึ่งเห็นว่าอุปสรรคระหว่างการทำวิจัยเป็นเรื่องปกติสามารถฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ ได้ (53.20%) และหากได้ทำวิจัยสามารถวางแผนเป้าหมายในการทำวิจัยให้ดีขึ้นคุณภาพมากที่สุด (45.80%) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการความสำเร็จของ McClelland [11] ที่กล่าวว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล เป็นความมุ่งมั่นพยายามที่จะทำกิจกรรมใดๆ ให้สำเร็จตามที่ตั้งใจไว้ ในขณะที่การศึกษาค้นคว้านี้แตกต่างกับงานวิจัยของ ภิญญา ลองศรี [12] ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมอยู่ในระดับสูงนี้อาจเป็นไปได้ว่าบุคลากรครูที่มีความมุ่งมั่นและพยายาม เพื่อแก้ไขปัญหาให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ และการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นภารกิจที่สำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาระบบการเรียนการสอน

นอกจากนี้สิ่งแวดล้อมในการทำวิจัยของบุคลากรสาธารณสุข พบว่า บุคลากรประมาณ 2 ใน 3 มีสิ่งแวดล้อมในการทำวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง (60.48%) แสดงให้เห็นว่าความพร้อมของหน่วยงานที่เอื้ออำนวยต่อการทำวิจัย การเห็นความสำคัญของการวิจัยของผู้บริหาร และการสนับสนุนด้านการวิจัยของหน่วยงาน ส่งผลให้สิ่งแวดล้อมในการทำวิจัย อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นัยนา กนกสุนทรรัตน์ [2] ที่ทำการศึกษาคำถามพร้อมในการทำวิจัยของข้าราชการกลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภค กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ พบว่า การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา นโยบายและการบริหาร การสนับสนุนทรัพยากรเอกสารหนังสือตำรา วัสดุอุปกรณ์ การมีแหล่งทุนวิจัย และการให้เวลาในการทำวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตาม การศึกษาค้นคว้านี้แตกต่างจากการศึกษาของ จิตติพร ตันติศรียานุรักษ์ และคณะ [8] ที่ทำการศึกษาค้นคว้าที่มีผลต่อการทำวิจัยของบุคลากร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พบว่า การสนับสนุนจากหน่วยงานกับการทำวิจัยอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจจะเกิดจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ เป็นสถาบันการศึกษาที่มีภารกิจในการทำวิจัยเป็นภารกิจหลักเช่นเดียวกับการเรียนการสอน จึงทำให้มีการสนับสนุนให้บุคลากรทำวิจัยในระดับสูงได้

สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการทำวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขในเครือข่ายหน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิ กงหรา จังหวัดพัทลุง พบว่า ประสพการณ์การทำงานมีความสัมพันธ์ต่อการทำวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากการศึกษาค้นคว้านี้ พบว่า ประสพการณ์การทำงานของบุคลากรสาธารณสุขเฉลี่ยเท่ากับ 12 ปี ซึ่งการมีประสพการณ์ทำงานมากขึ้นย่อมส่งผลต่อการทำวิจัยของบุคลากรสาธารณสุข ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ภิญญา ลองศรี [12] ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียน ประสพการณ์การสอนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้สอดคล้องกับการศึกษาของอดุลย์ สนั่นอ้อมเมือง [13] ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า อาจารย์สามารถทำนายสมรรถนะการวิจัยปฏิบัติการโดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในส่วนการได้เรียนวิชาวิจัยในหลักสูตรการศึกษาที่จบมาที่มีความสัมพันธ์ต่อการทำวิจัยของบุคลากรสาธารณสุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากการศึกษาครั้งนี้ บุคลากรสาธารณสุขส่วนใหญ่ประมาณ 3 ใน 4 ได้ศึกษาวิชาวิจัยในหลักสูตร ที่จบการศึกษา (74.20%) จากข้อคำถามปลายเปิด พบว่า รายวิชาที่เคยศึกษาเกี่ยวกับการวิจัย ได้แก่ สถิติและการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย วิจัยในระบบสุขภาพ ปัญหาพิเศษทางด้านสาธารณสุข และวิจัยทางการแพทย์พยาบาล เป็นต้น จึงทำให้บุคลากรสาธารณสุขมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทำวิจัยส่งผลต่อการทำวิจัยของบุคลากรสาธารณสุข ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สมบัติ ท้ายเรือคำ [14] ได้ศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาหลักสูตร การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนสำหรับครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าหลังจากครูได้เรียนรู้ กระบวนการดำเนินการวิจัยมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำวิจัย และมีความเข้าใจในเนื้อหาและกระบวนการวิจัย มีความสนใจในการทำวิจัยเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม การศึกษาครั้งนี้แตกต่างจากการศึกษาของ สมเกียรติยศ วรเดช [4] ที่ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยเฉพาะนักวิชาการด้านสาธารณสุข พบว่า การศึกษาด้านการวิจัยไม่มีความสัมพันธ์กับการทำวิจัยของนักวิชาการด้านสาธารณสุข

นอกจากนี้การเข้ารับการอบรมด้านการวิจัยมีความสัมพันธ์ต่อการทำวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติ จากการศึกษาครั้งนี้ บุคลากรสาธารณสุขประมาณครึ่งหนึ่งเข้ารับการอบรมด้านการวิจัย (41.90%) ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะการทำวิจัยในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามสาขา วิชาซึ่งมากกว่าหลักสูตรอื่นๆ โดยเฉพาะหลักสูตรการอบรมการทำวิจัย ทำให้บุคลากรมีความต้องการได้รับการพัฒนา ในการทำวิจัยทางสาธารณสุขเพิ่มขึ้น [5] ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สมเกียรติยศ วรเดช [4] ที่ทำการศึกษาปัจจัย ที่ส่งผลต่อการทำวิจัยของนักวิชาการด้านสาธารณสุข ในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพัทลุงพบว่า การเข้าร่วม กิจกรรมวิชาการมีความสัมพันธ์กับการทำวิจัยของนักวิชาการด้านสาธารณสุขและสอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริพร เจริญสุข [9] ที่ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลพบุรี เขต 2 พบว่า ประสบการณ์การอบรมการทำวิจัยมีผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการศึกษาดังกล่าว เครือข่ายหน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิภควทควรส่งเสริมกระบวนการในการทำวิจัย ของบุคลากรโดยสนับสนุนให้มีผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยมาพัฒนาความรู้แก่บุคลากรเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง และการจัดตั้งทีม พึ่งเลี้ยงการวิจัยจากผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำวิจัยภายในเครือข่ายบริการสุขภาพปฐมภูมิ เพื่อเป็นการส่งเสริมและ กระตุ้นให้บุคลากรสาธารณสุขมีการทำวิจัยอย่างต่อเนื่องเพื่อการพัฒนางานสาธารณสุขที่ยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559**. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- [2] นัยนา กนกสุนทรรัตน์. (2540). **ความพร้อมในการทำวิจัยของข้าราชการกลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภค กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยสาธารณสุข. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- [3] ปญญาพัฒน์ ไชยเมธ. (2557). **วิธีการวิจัยทางสาธารณสุข**. สงขลา : นำศิลป์โฆษณา จำกัด.
- [4] สมเกียรติยศ วรเดช. (2545). **ปัจจัยที่มีผลต่อการทำวิจัยของนักวิชาการด้านสาธารณสุขในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพัทลุง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- [5] สุชีลา อุมะวรรณ. (2551). **การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการทำวิจัยทางสาธารณสุขของบุคลากรในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสกลนคร**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- [6] เครือข่ายหน่วยบริการสุขภาพงหว. (2557). **แผนกลยุทธ์เครือข่ายหน่วยบริการสุขภาพงหว. พัทลุง : เครือข่ายหน่วยบริการสุขภาพงหว.**
- [7] Bloom, B.S. (1968). **Taxonomy of education objective: Handbook 1: Cognitive domain**. New York : David MCI.
- [8] จิตติพร ตันติศรียานุรักษ์ รัชฎา ธิโสภา และอรดา เกียรติสินยศ. (2548). **ปัจจัยที่มีผลต่อการทำวิจัยของบุคลากรสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- [9] ศิริพร เจริญสุข. (2553). **ปัจจัยที่มีผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- [10] ศรีเพ็ญ ตันติเวส. (2540). **ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจที่จะทำวิจัยของข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา**. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- [11] McClelland, D.C. (1987). **Human Motivation**. Cambridge: The press syndicate of the University of Cambridge.
- [12] ภิญญา ลองศรี. (2549). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1-5**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- [13] อุดลย์ สนั่นเอื้อเม็งใส และสุนทรพจน์ ดำรงพานิชย์. (2555). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานการวิเคราะห์ด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยการศึกษา. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- [14] สมบัติ ท้ายเรือคำ และสำเร็จ บุญเรืองรัตน์. (2546). **การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาหลักสูตรการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนสำหรับครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษภักับัณฑิต สาขาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของบุคลากรสาธารณสุข

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	26	21.00
หญิง	98	79.00
สถานภาพสมรส		
โสด	53	42.80
สมรส	69	55.60
หม้าย/หย่า/แยก	2	1.60
ระดับการศึกษา		
ปวส./อนุปริญญา	21	16.90
ปริญญาตรี	98	79.10
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	5	4.00
ตำแหน่ง		
ประเภทวิชาการ	87	70.20
ประเภททั่วไป	37	29.80
สถานที่ปฏิบัติงานในปัจจุบัน		
โรงพยาบาลชุมชน	73	58.87
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	44	35.48
สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ	7	5.65
การได้เรียนวิชาวิจัยในหลักสูตรที่จบการศึกษา		
เคยเรียน	92	74.20
ไม่เคยเรียน	32	25.80
การเข้ารับการอบรมด้านการวิจัย		
เคยอบรม	52	41.90
ไม่เคยอบรม	72	58.10
ประสบการณ์ในการทำวิจัย		
มี	64	51.60
ไม่มี	60	48.40
อายุ (ปี) Mean ± SD. (Min : Max)	35.09 ± 9.56 (21 : 60)	
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท) Median (Min : Max)	25,000 (9,000 : 100,000)	
ประสบการณ์การทำงาน (ปี) Mean ± SD. (Min : Max)	12.79± 9.98 (1 : 40)	
ปฏิบัติงานในสถานที่แห่งนี้ (ปี) Mean ± SD. (Min : Max)	8.34± 7.74 (1 : 29)	

ตารางที่ 2 ระดับความรู้ ทักษะคิด แรงจูงใจ และสิ่งแวดล้อมในการทำวิจัยของบุคลากรสาธารณสุข

ปัจจัย	Mean	SD.	ระดับ, จำนวน (ร้อยละ)		
			สูง	ปานกลาง	ต่ำ
ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัย	8.48	1.57	42(33.87)	76(61.30)	6(3.23)
ทัศนคติในการทำวิจัย	2.38	0.49	48(38.70)	76(61.30)	0(0.00)
แรงจูงใจในการทำวิจัย	2.10	0.30	12(9.68)	112(90.32)	0(0.00)
สิ่งแวดล้อมในการทำวิจัย	2.20	0.60	37(29.84)	75(60.48)	12(9.68)

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ห่ออย่างหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการทำวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขในเครือข่ายหน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิ

ปัจจัย	Odd ratios	95% CI	p-value
เพศ			0.486
ชาย	Ref.		
หญิง	0.73	0.30 ถึง 1.75	
สถานภาพสมรส			0.815
โสด	Ref.		
สมรส/หม้าย/หย่า/แยก	0.91	0.45 ถึง 1.87	
ระดับการศึกษา			0.007
ปวส./อนุปริญญา	Ref.		
ปริญญาตรีและสูงกว่า	5.03	1.86 ถึง 18.86	
ตำแหน่ง			< 0.001
ประเภทวิชาการ	Ref.		
ประเภททั่วไป	0.18	0.07 ถึง 0.44	
สถานที่ปฏิบัติงานในปัจจุบัน			0.310
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	Ref.		
สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ/โรงพยาบาลชุมชน	1.47	0.70 ถึง 3.07	
การได้เรียนวิชาวิจัยในหลักสูตรที่จบการศึกษา			< 0.001
เคยเรียน	Ref.		
ไม่เคยเรียน	0.17	0.06 ถึง 0.43	
การเข้ารับการอบรมด้านการวิจัย			< 0.001
เคยอบรม	Ref.		
ไม่เคยอบรม	0.10	0.04 ถึง 0.24	

Thaksin.J., Vol.18 (1) January-June 2015

ปัจจัย	Odd ratios	95% CI	p-value
รายได้เฉลี่ย (บาท)			0.862
น้อยกว่า 25,000 บาท	Ref.		
25,000 ขึ้นไป	1.06	0.53 ถึง 2.15	
อายุ (ปี)	1.02	0.98 ถึง 1.06	0.232
ประสบการณ์การทำงาน (ปี)	1.04	1.00 ถึง 1.08	0.033
ระยะเวลาปฏิบัติงานในหน่วยงานปัจจุบัน (ปี)	1.03	0.98 ถึง 1.08	0.190
ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัย (คะแนน)	0.69	0.36 ถึง 1.32	0.266
ทัศนคติในการทำวิจัย (คะแนน)	0.97	0.47 ถึง 1.99	0.934
แรงจูงใจในการทำวิจัย (คะแนน)	1.99	0.46 ถึง 5.20	0.291
สิ่งแวดล้อมในการทำวิจัย (คะแนน)	0.75	0.41 ถึง 1.36	0.351

ตารางที่ 4 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการทำวิจัยของบุคลากรสาธารณสุขในเครือข่ายหน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิ

ปัจจัย	OR _{Crude} 95%CI	OR _{Adjusted} 95%CI	p-value
ประสบการณ์การทำงาน (ปี)	1.04 (1.00 ถึง 1.08)	1.36 (1.10 ถึง 1.67)	0.004
การได้เรียนวิชาวิจัยในหลักสูตรที่จบการศึกษา			0.016
ไม่เคยเรียน	Ref.	Ref.	
เคยเรียน	0.17 (0.06 ถึง 0.43)	4.04 (1.29 ถึง 12.59)	
การเข้ารับการอบรมด้านการวิจัย			< 0.001
ไม่เคยอบรม	Ref.	Ref.	
เคยอบรม	0.10 (0.04 ถึง 0.24)	11.70 (4.10 ถึง 33.38)	